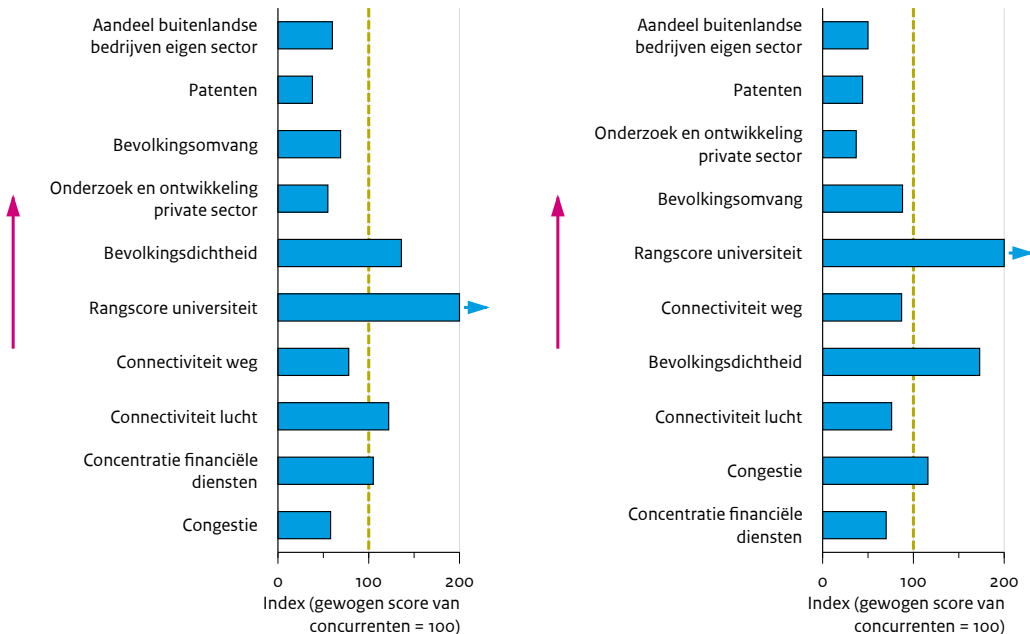

Figuur 3.6b

Regionale concurrentiefactoren en positie voor materialen bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

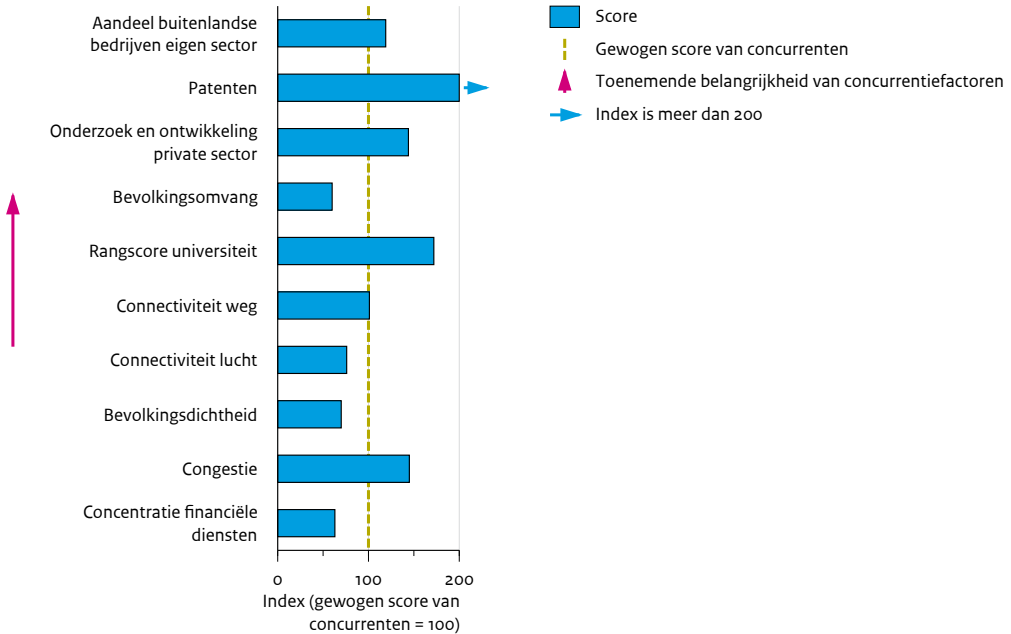
Zuid-Holland

Een vergelijking tussen de Europese concurrenten en de Nederlandse regio's voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven toont dat de Nederlandse regio's kleiner zijn in bevolkingsomvang en -dichtheid, en een veel kleiner exportaandeel in de materialen kennen dan hun concurrenten. In vergelijking met de concurrenten is de fysieke infrastructuur in de Nederlandse regio's goed op orde; wel is er in Zuid-Holland en Noord-Brabant meer congestie dan in de concurrerende regio's. Verder zien we dat Noord- en Zuid-Holland relatief slecht scoren op private kennis en een vergelijkbare mate van concentratie van financiële diensten kennen, terwijl het omgekeerde geldt voor Noord-Brabant.

Voor de materialensector geldt dat de concurrentiefactoren voor het exporteren van producten en diensten ongeveer dezelfde zijn als voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven. Ook de Europese concurrenten wat betreft export worden gekenmerkt door een sterke private kennisinfrastructuur, de aanwezigheid van een topuniversiteit, een

Noord-Brabant

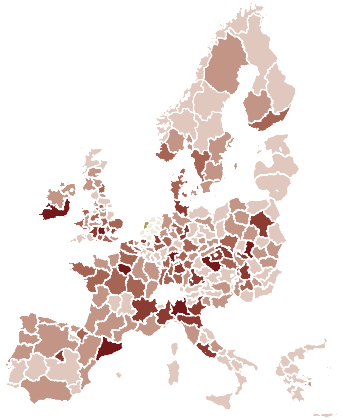
goede bereikbaarheid over de weg en door de lucht en een concentratie van financiële diensten. Hoewel ook hier de concurrerende regio's een grote bevolkingsomvang en -dichtheid hebben, speelt agglomeratiegrootte voor deze sector een wat minder belangrijke rol dan bij de eerder beschreven topsectoren. Een groot aandeel buitenlandse bedrijven actief in de materialen en een sterke private kennisinfrastructuur zijn belangrijker kenmerken.

De universiteiten in de drie Nederlandse regio's scoren hoger dan het gemiddelde van de Europese concurrenten. Noord-Holland en Zuid-Holland blijven echter achter als het gaat om het aandeel buitenlandse bedrijven in deze sector en in de private kennisinfrastructuur. Noord-Brabant onderscheidt zich op deze kenmerken juist in positieve zin: deze regio heeft een hoger aandeel buitenlandse bedrijven en een sterkere private kennisinfrastructuur dan haar Europese concurrenten. Wel is de congestie in Noord-Brabant hoger.

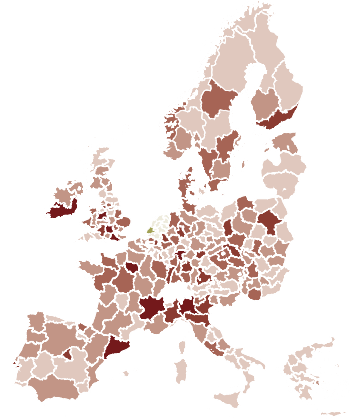
Figuur 3.7a

Europese concurrenten van bedrijven in hightech bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

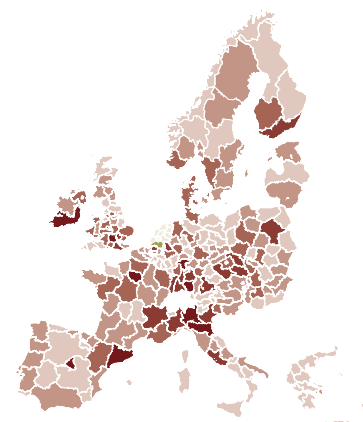
Noord-Holland

Lombardia	1
Cataluña	2
West Midlands	3
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	4
Île de France	5
Southern & Eastern Ireland	6
Jihozápad	7
Slaskie	8
Inner London	9
Darmstadt	10

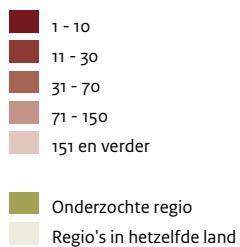
Zuid-Holland

Southern & Eastern Ireland	1
Lombardia	2
Shropshire & Staffordshire	3
Île de France	4
Rhône-Alpes	5
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	6
Surrey, East & West Sussex	7
Darmstadt	8
Cataluña	9
West Midlands	10

Noord-Brabant

Rangorde

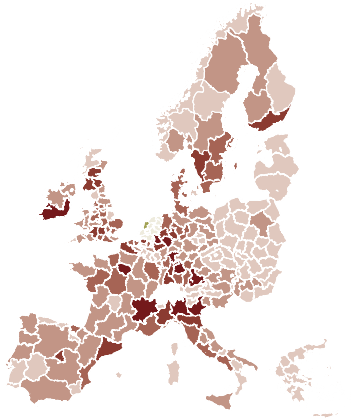
Noord-Brabant

Lombardia	1
West Midlands	2
Île de France	3
Cataluña	4
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	5
Darmstadt	6
Southern & Eastern Ireland	7
Tübingen	8
Emilia-Romagna	9
Comunidad de Madrid	10

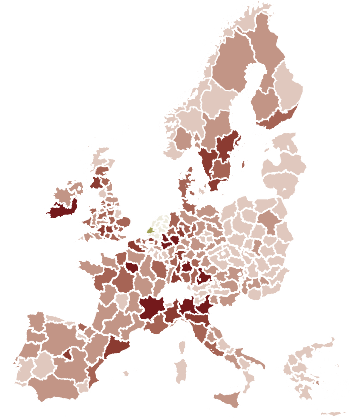
Figuur 3.7b

Europese concurrenten van bedrijven in hightech bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

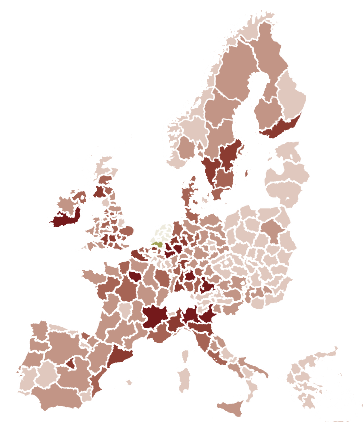
Noord-Holland

Lombardia	1
Île de France	2
Southern & Eastern Ireland	3
Stuttgart	4
Düsseldorf	5
Rhône-Alpes	6
Oberbayern	7
Arnsberg	8
Veneto	9
Darmstadt	10

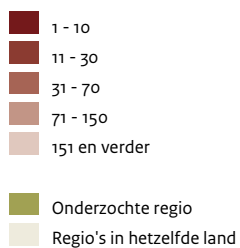
Zuid-Holland

Lombardia	1
Île de France	2
Southern & Eastern Ireland	3
Stuttgart	4
Düsseldorf	5
Rhône-Alpes	6
Oberbayern	7
Arnsberg	8
Veneto	9
Köln	10

Noord-Brabant

Rangorde

Noord-Brabant

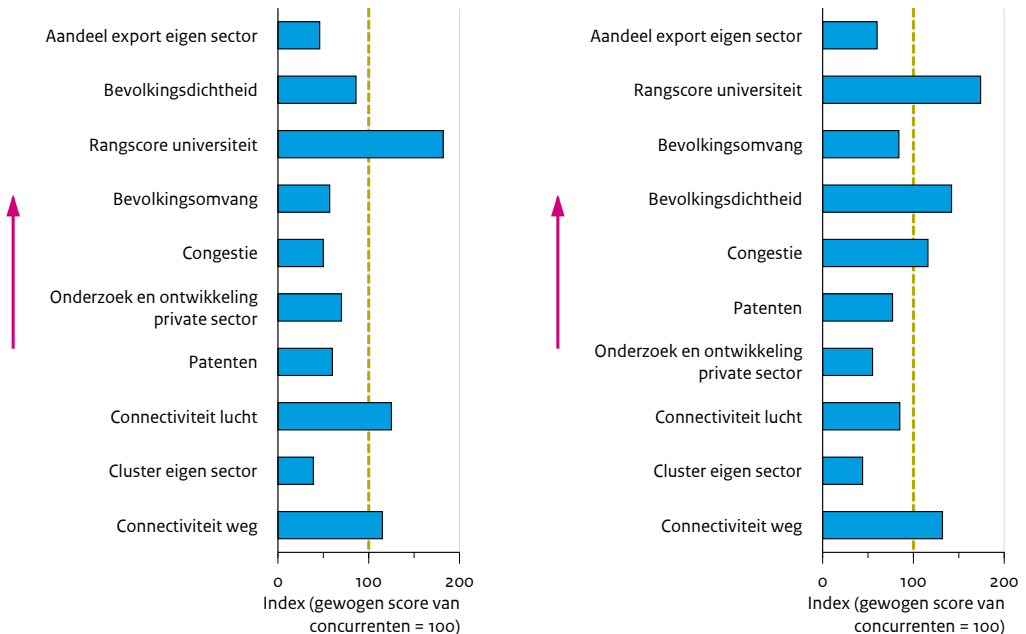
Lombardia	1
Île de France	2
Southern & Eastern Ireland	3
Düsseldorf	4
Stuttgart	5
Rhône-Alpes	6
Arnsberg	7
Oberbayern	8
Köln	9
Veneto	10

Figuur 3.8a

Regionale concurrentiefactoren en positie voor hightech bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

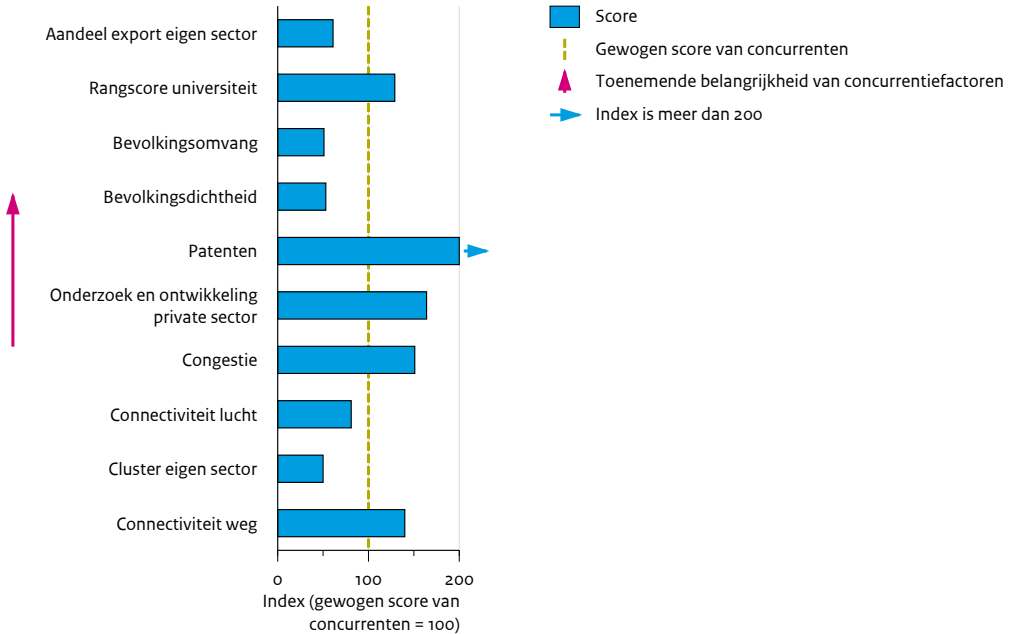
Zuid-Holland

3.5 Hightech

Net als voor de materialensector geldt voor de hightechsector dat de drie Nederlandse regio's voor beide aspecten van de economische internationalisering ongeveer dezelfde Europese concurrenten hebben (zie figuur 3.7 op de voorgaande pagina's). De regio Lombardia (Milaan) en de regio Île de France (Parijs) zijn de belangrijkste concurrenten, zowel voor de export als voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de hightechsector. Deze regio's lijken op Europees niveau een centrale rol te spelen in hightechsector. Naast Lombardia en Île de France zijn ook de regio's Cataluña (Barcelona), West Midlands (Birmingham), Berkshire c.s. (Oxford), Southern and Eastern Ireland (Dublin) en Darmstadt (Frankfurt) belangrijke concurrenten van alle drie de Nederlandse regio's voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de hightechsector. Voor Noord-Holland zijn daarnaast de regio Jihozápad in het zuidwesten van Tsjechië en de Poolse regio Slaskie belangrijke concurrenten. De concurrenten van

Noord-Brabant

Zuid-Holland bevinden zich met name in Groot-Brittannië (Shropshireand Staffordshire, Surrey, East and West Sussex). En Tübingen, Emilia-Romagna en Madrid spelen een rol voor Noord-Brabant. Voor de export kennen de drie Nederlandse regio's grotendeels dezelfde concurrenten: Lombardia (Milaan), Île de France (Parijs), Southern and Eastern Ireland (Dublin), Stuttgart, Düsseldorf, Rhône-Alpes, Oberbayern (München), Arnsberg, Veneto en Köln.

Uit de benchmark voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven binnen de topsector hightech (zie figuur 3.8) blijkt dat de concurrenten van zowel Noord-Holland, Zuid-Holland als Noord-Brabant vaak regio's zijn die ook een groot aandeel van de export in hightechproducten binnen Europa voor hun rekening nemen. Daarnaast hebben deze regio's een hoge bevolkingsdichtheid en -omvang, is er vaak een topuniversiteit aanwezig, zijn de regio's sterk op private kennisontwikkeling (patenten, private R&D-investeringen), en hebben de regio's een goede connectiviteit, zowel door de lucht als over de weg. Tot slot kennen deze concurrenten gemiddeld gezien een sterke mate van

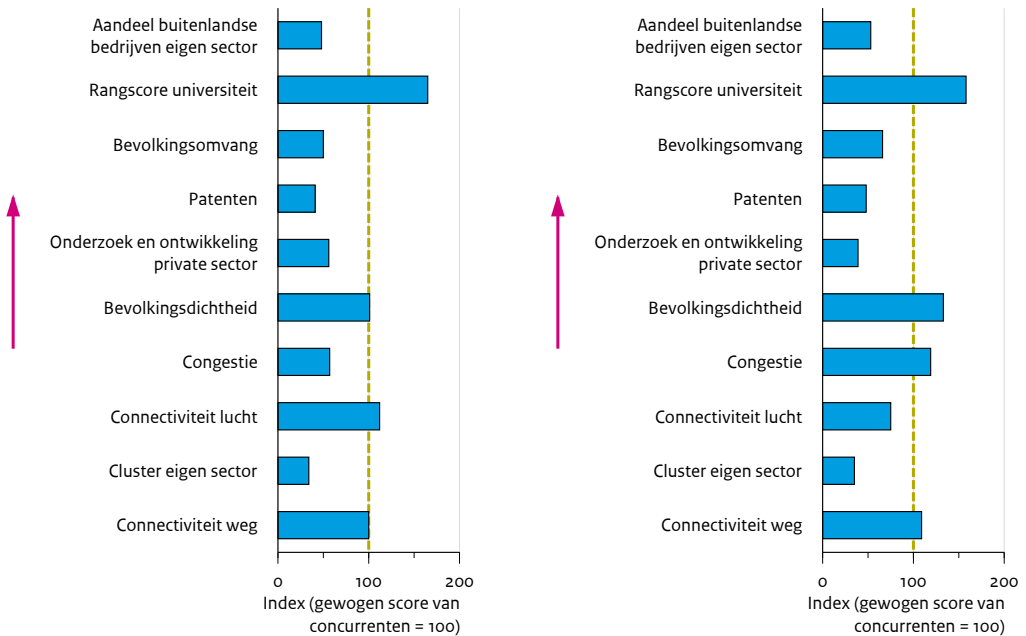

Figuur 3.8b

Regionale concurrentiefactoren en positie voor hightech bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

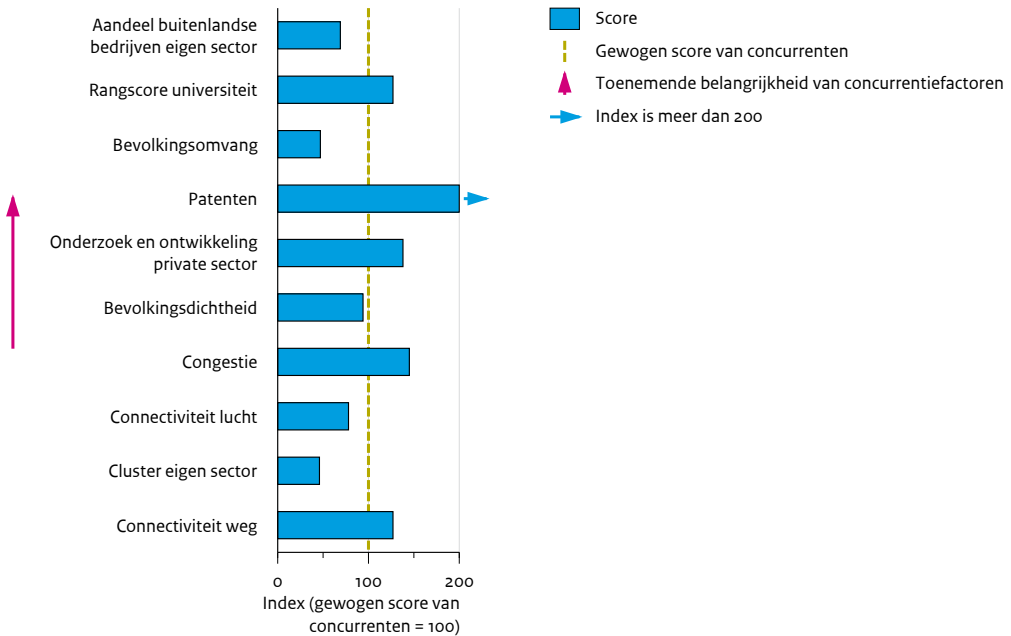
Zuid-Holland

clustering van de hightechsector. Binnen deze regio's bestaat dus een complex van bedrijven in de hightechsector dat met elkaar samenhangt via de onderlinge levering van producten of diensten.

In vergelijking met hun Europese concurrenten in de hightech is zowel het aandeel export in de hightechsector als de mate van clustering in de Nederlandse regio's veel minder sterk. Hoewel Noord-Brabant binnen Nederland de regio is met de sterkste technologische focus, kent ook deze regio een minder sterke clustering in de hightech dan haar Europese concurrenten. Wel is de private kennisinfrastructuur van Noord-Brabant in vergelijking met de concurrenten zeer goed ontwikkeld: de regio kent een veel hoger aantal patenten en private R&D-investeringen. Dit is niet het geval voor Noord- en Zuid-Holland.

Noord-Brabant

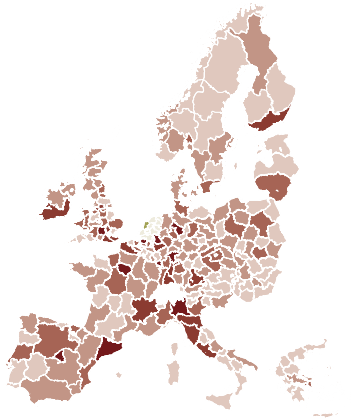

Binnen de hightechsector bestaat een zeer sterk verband tussen het aantrekken van buitenlandse bedrijven en het exporteren van producten uit deze sector. Dit blijkt ook uit de kenmerken van de Europese concurrenten: voor een sterke positie op de export zijn dezelfde concurrentiefactoren van belang als voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven. De Europese concurrenten in de hightech worden gekenmerkt door een groot aandeel buitenlandse bedrijven in de hightechsector, en universiteit die hoog in de ranking staat, een sterke private kennisinfrastructuur en een sterke mate van clustering. De benchmarks tonen ook voor de export dat de Nederlandse regio's achterblijven bij de Europese concurrenten wat betreft het aantal buitenlandse bedrijven en clustering in deze sector. De kennis- en fysieke infrastructuur in de Nederlandse regio's is goed op orde. Wel blijven Noord- en Zuid-Holland achter op private kennis, terwijl Noord-Brabant daarop juist erg goed scoort. Noord-Brabant scoort in het algemeen slechter op congestie en connectiviteit door de lucht.

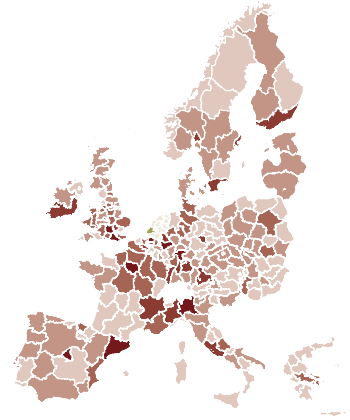
Figuur 3.9a

Europese concurrenten van bedrijven in chemie bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

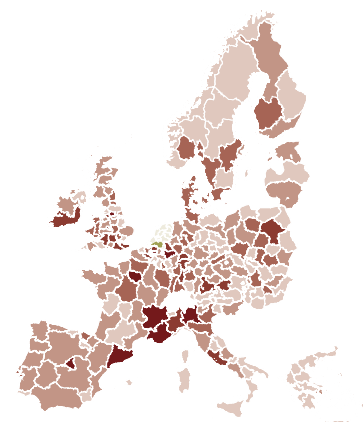
Noord-Holland

Île de France	1
Lombardia	2
Cataluña	3
Comunidad de Madrid	4
Düsseldorf	5
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	6
Saarlandt	7
Darmstadt	8
Hannover	9
Prov. Antwerpen	10

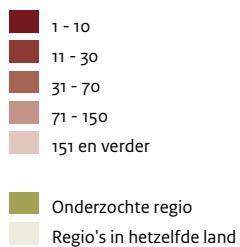
Zuid-Holland

Île de France	1
Cataluña	2
Lombardia	3
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	4
Comunidad de Madrid	5
Prov. Antwerpen	6
Surrey, East & West Sussex	7
Köln	8
Darmstadt	9
Outer London	10

Noord-Brabant

Rangorde

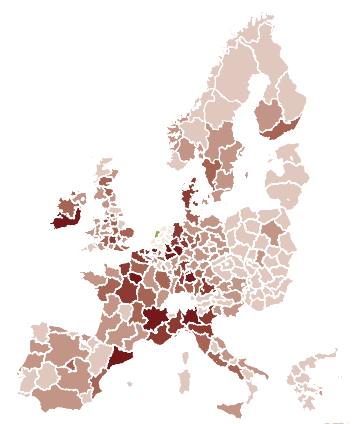
Noord-Brabant

Lombardia	1
Île de France	2
Cataluña	3
Comunidad de Madrid	4
Köln	5
Provence-Alpes-Côte d'Azur	6
Rhône-Alpes	7
West Yorkshire	8
Prov. Vlaams Brabant	9
Outer London	10

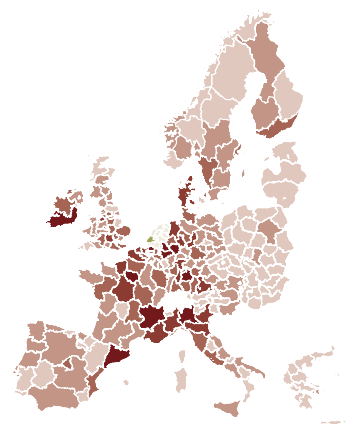
Figuur 3.9b

Europese concurrenten van bedrijven in chemie bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

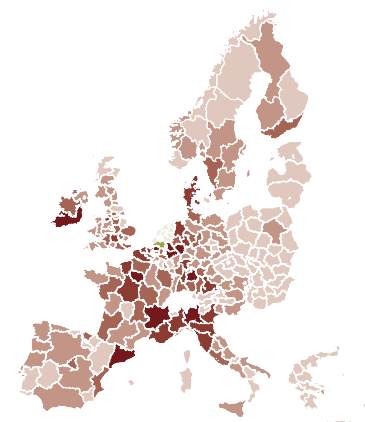
Noord-Holland

Île de France	1
Lombardia	2
Prov. Antwerpen	3
Southern & Eastern Ireland	4
Düsseldorf	5
Stuttgart	6
Arnsberg	7
Rhône-Alpes	8
Cataluña	9
Köln	10

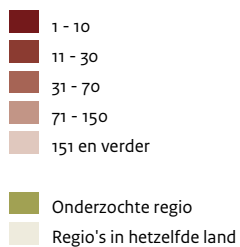
Zuid-Holland

Prov. Antwerpen	1
Lombardia	2
Île de France	3
Southern & Eastern Ireland	4
Düsseldorf	5
Stuttgart	6
Arnsberg	7
Köln	8
Rhône-Alpes	9
Cataluña	10

Noord-Brabant

Rangorde

Noord-Brabant

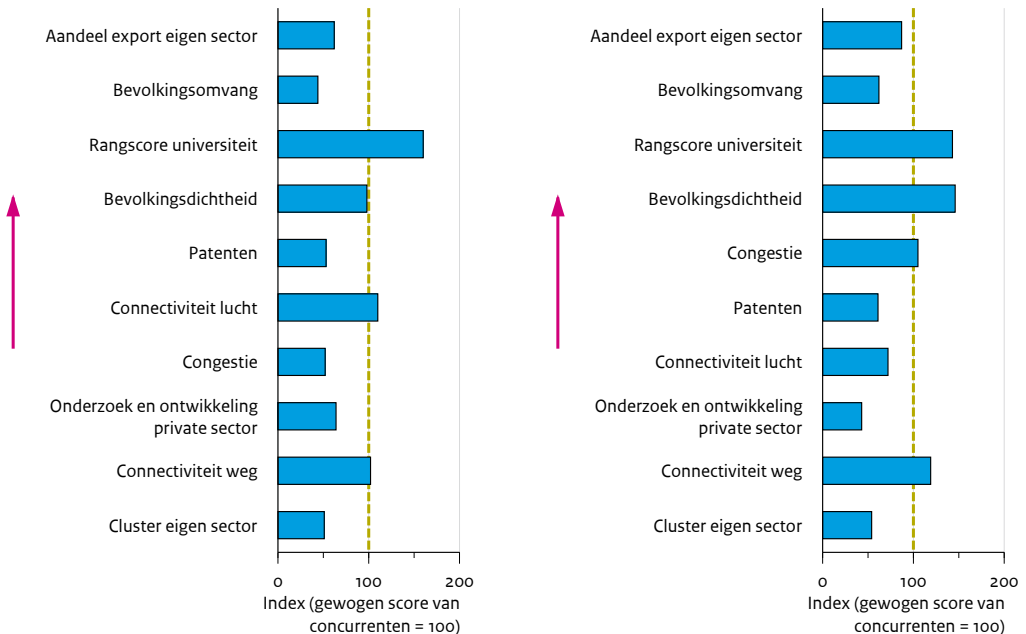
Île de France	1
Prov. Antwerpen	2
Lombardia	3
Southern & Eastern Ireland	4
Düsseldorf	5
Arnsberg	6
Köln	7
Stuttgart	8
Rhône-Alpes	9
Cataluña	10

Figuur 3.10a

Regionale concurrentiefactoren en positie voor chemie bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

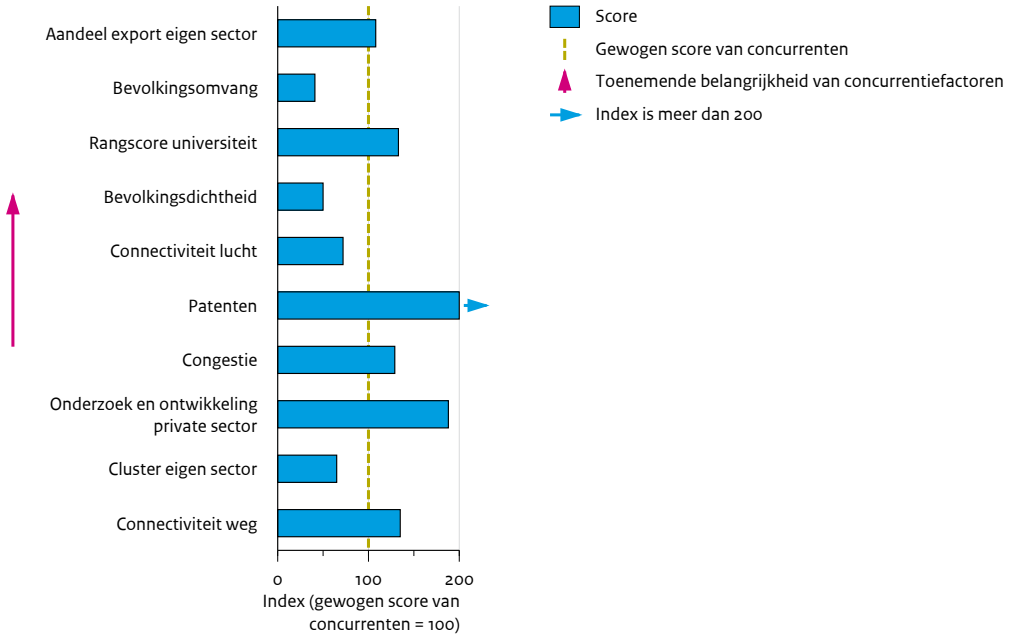
Zuid-Holland

3.6 Chemie

Ook voor de topsector chemie vormen Lombardia (Milaan) en Île de France (Parijs) de belangrijkste Europese concurrenten van de drie Nederlandse regio's (zie figuur 3.9 op de voorgaande pagina's). Voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven zijn daarnaast de Spaanse regio's Cataluña (Barcelona) en Madrid belangrijke concurrenten. Deze vier regio's staan voor alle drie de Nederlandse regio's in de top 5 van belangrijkste concurrenten. Voor Noord-Holland zijn verder de Duitse regio's Saarland, Darmstadt en Hannover van belang. Zuid-Holland ervaart sterke concurrentie van de Britse regio's Berkshire c.s. (Oxford), Surrey c.s. en London, en Noord-Brabant van de Franse regio's Alpes-Côte d'Azur en Rhône-Alpes. Voor de export in de chemie ervaren de drie Nederlandse regio's vooral concurrentie vanuit: Île de France (Parijs), Lombardia (Milaan), de regio Antwerpen, Southern & Eastern Ireland (Dublin), Düsseldorf, Stuttgart, Arnsberg, Rhône-Alpes, Cataluña en Köln.

Noord-Brabant

Uit de benchmark voor de chemiesector voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven in deze sector kan worden afgeleid dat de concurrenten van zowel Noord-Holland, Zuid-Holland als Noord-Brabant vaak regio's zijn met een hoge bevolkingsomvang en -dichtheid en een groot aandeel in de export van chemische producten (zie figuur 3.10). Behalve Noord-Brabant scoren de Nederlandse regio's slechter dan haar concurrenten op het exportaandeel in chemische producten. Verdere kenmerken van de Europese concurrenten in de chemische sector zijn de aanwezigheid van een topuniversiteit, de nabijheid van een luchthaven en een sterk ontwikkelde private kennisinfrastructuur. Net als voor de hightechsector geldt voor de chemiesector dat de concurrerende regio's een sterke mate van clustering kennen. In vergelijking met hun concurrenten op het gebied van de chemie kennen de Nederlandse regio's een kleinere bevolkingsomvang en -dichtheid, en een minder sterk ontwikkeld cluster in de chemie. In Noord- en Zuid-Holland is bovendien de private kennisinfrastructuur minder sterk, terwijl Noord-Brabant meer problemen met congestie kent dan haar Europese concurrenten.

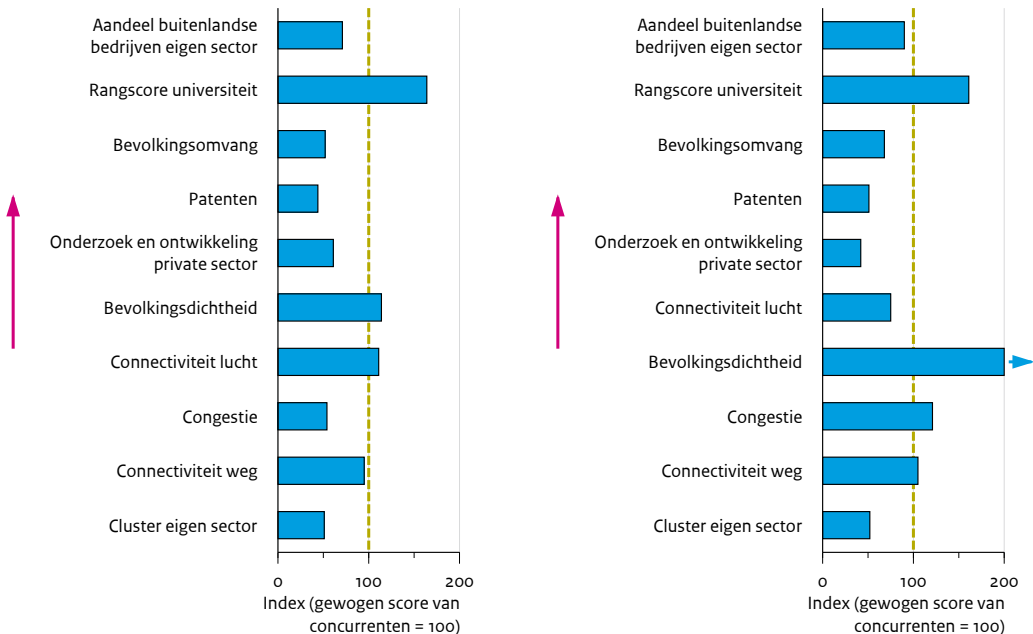

Figuur 3.10b

Regionale concurrentiefactoren en positie voor chemie bij exporteren van producten en diensten, 2010

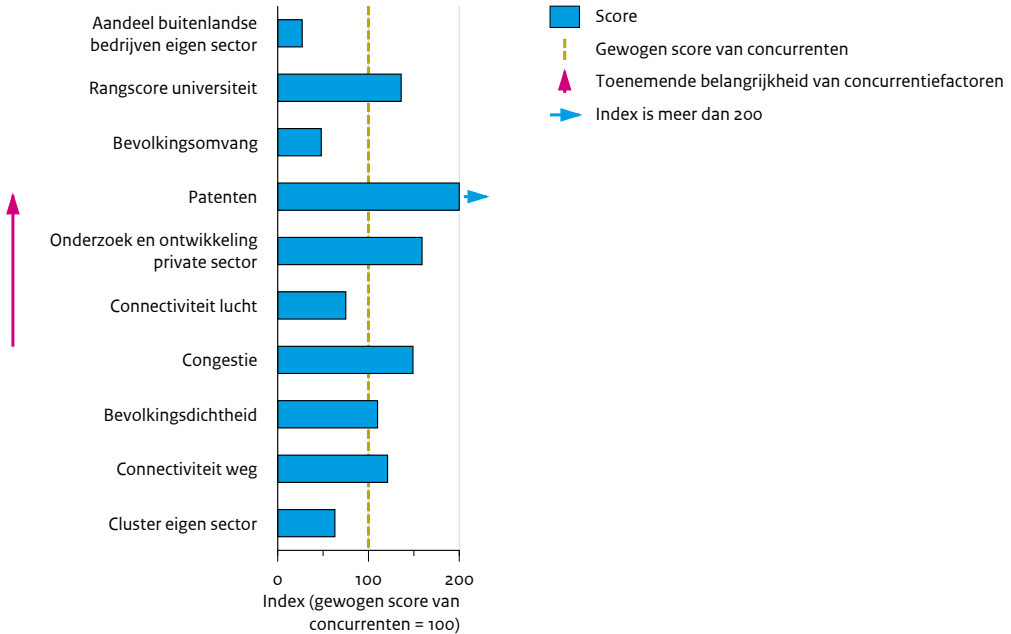
Noord-Holland

Zuid-Holland

De Europese concurrenten voor de export van chemische producten hebben grotendeels dezelfde kenmerken (zie figuur 3.10): een groot aandeel buitenlandse bedrijven actief in de chemie, de aanwezigheid van een topuniversiteit en een sterke private kennisinfrastructuur. Ook kennen deze regio's, net als de concurrenten bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven, een sterk chemisch cluster. De Nederlandse regio's kennen niet zo'n sterke mate van clustering in deze sector en hebben ook een kleiner aandeel buitenlandse bedrijven in de chemie.

Noord-Brabant

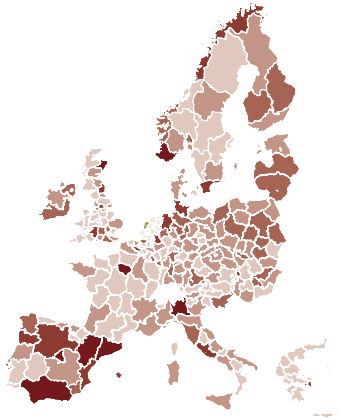
3.7 Energie

Uit de voorgaande benchmarks bleek dat de sectoren materialen, hightech en chemie een vrij sterke gelijkenis vertonen in het patroon van Europese concurrenten. De energiesector daarentegen laat een heel ander patroon zien (zie figuur 3.11). Ook geldt voor deze sector dat het patroon van de Europese concurrenten van de Nederlandse regio's sterk verschilt voor de twee vormen van economische internationalisering. Slechts enkele regio's zijn een belangrijke concurrent voor zowel het exporteren van goederen en diensten als het aantrekken van buitenlandse bedrijven in deze sector. Een voorbeeld is de Noorse regio Agder og Rogaland (Stavanger).

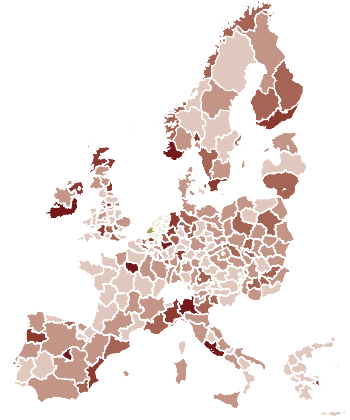
Figuur 3.11a

Europese concurrenten van bedrijven in energie bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

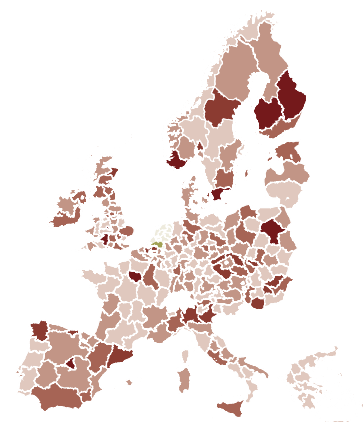
Noord-Holland

Inner London	1
Comunidad de Madrid	2
Cataluña	3
Agder og Rogaland	4
North eastern Scotland	5
Lombardia	6
Région de Bruxelles-Capitale/ Brussels Hoofdstedelijk Gewest	7
Aragón	8
Île de France	9
Andalucía	10

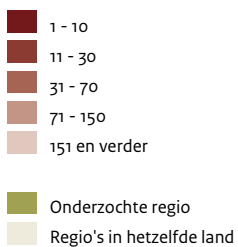
Zuid-Holland

Agder og Rogaland	1
Hamburg	2
Southern & Eastern Ireland	3
Inner London	4
Lazio	5
Comunidad de Madrid	6
Köln	7
Lombardia	8
Île de France	9
Outer London	10

Noord-Brabant

Rangorde

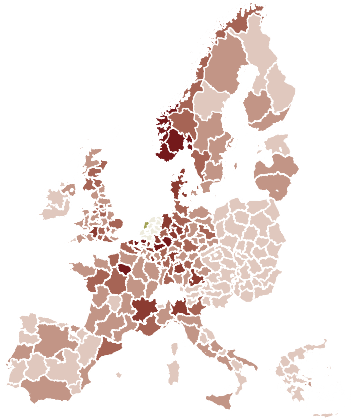
Noord-Brabant

Gloucestershire, Wiltshire & North Somerset	1
West Midlands	2
Sydsverige	3
Inner London	4
Itä-Suomi	5
Länsi-Suomi	6
Île de France	7
Comunidad de Madrid	8
Mazowieckie	9
Agder og Rogaland	10

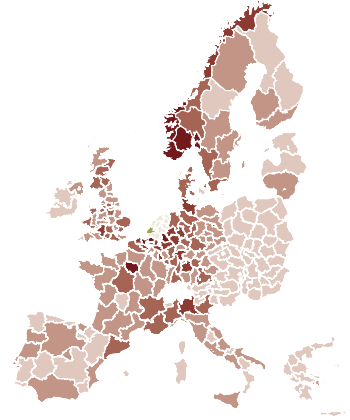
Figuur 3.11b

Europese concurrenten van bedrijven in energie bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

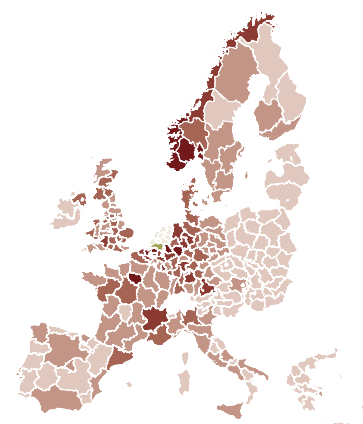
Noord-Holland

Prov. Antwerpen	1
Vestlandet	2
Oslo og Akershus	3
Sor-Ostlandet	4
Région de Bruxelles-Capitale/ Brussels Hoofdstedelijk Gewest	5
Prov. Oost-Vlaanderen	6
Arnsberg	7
Île de France	8
Agder og Rogaland	9
Köln	10

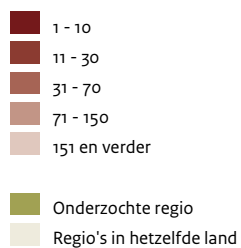
Zuid-Holland

Prov. Antwerpen	1
Berlin	2
Vestlandet	3
Sor-Ostlandet	4
Oslo og Akershus	5
Agder og Rogaland	6
Prov. Oost-Vlaanderen	7
Région de Bruxelles-Capitale/ Brussels Hoofdstedelijk Gewest	8
Düsseldorf	9
Île de France	10

Noord-Brabant

Rangorde

Noord-Brabant

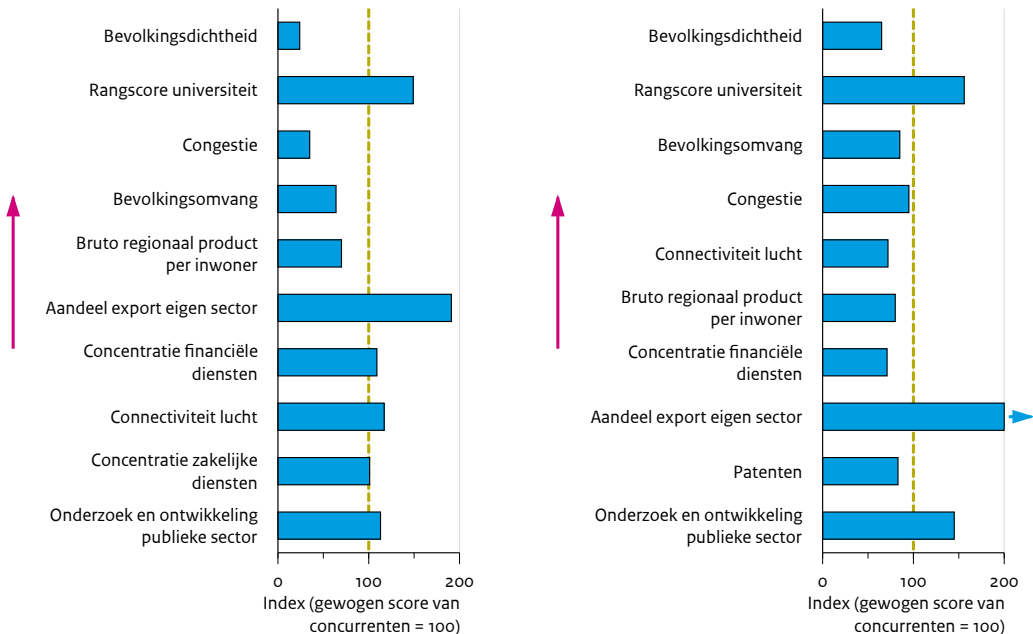
Prov. Antwerpen	1
Vestlandet	2
Sor-Oslandet	3
Arnsberg	4
Prov. Oost-Vlaanderen	5
Région de Bruxelles-Capitale/ Brussels Hoofdstedelijk Gewest	6
Oslo og Akershus	7
Agder og Rogaland	8
Düsseldorf	9
Île de France	10

Figuur 3.12a

Regionale concurrentiefactoren en positie voor energie bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

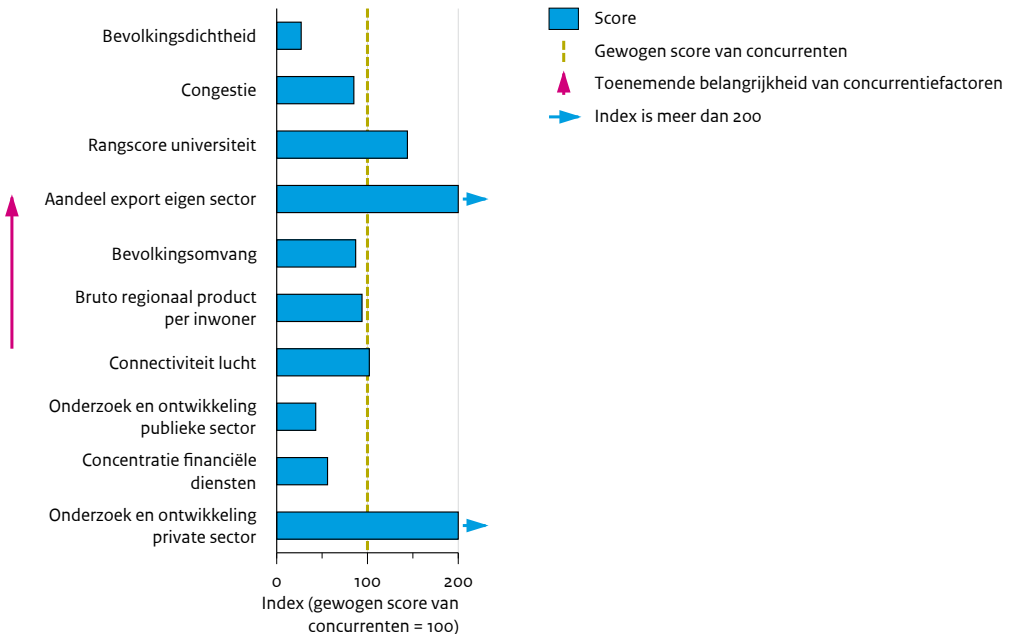
Noord-Holland

Zuid-Holland

De Nederlandse regio's kennen zeer verschillende Europese concurrenten als het gaat om het aantrekken van buitenlandse bedrijven. Voor Noord-Holland zijn dit met name grote agglomeraties zoals London, Madrid en Barcelona, en gespecialiseerde kleinere regio's in Noorwegen (regio Agder en Rogaland), Schotland en Spanje (Aragon). Voor Zuid-Holland zijn de Duitse regio's Hamburg en Köln belangrijk, evenals Lazio (Rome) in Italië. Noord-Brabant ervaart weer sterke concurrentie van de Britse regio's Gloucestershire c.s. en West Midlands (Birmingham) en de Finse regio's Ita-Suomi en Lansi-Suomi. Deze grote verschillen tussen regio's kunnen ontstaan doordat het aantal bedrijven actief in de energiesector vrij klein is (zie bijlage 2). Voor de export komt het patroon van Europese concurrenten voor de drie regio's veel meer overeen. Het gaat hier met name om Belgische (Antwerpen, Brussel en Vlaanderen) en Noorse regio's (Vestlandet, Oslo en Akershus, Sor-Ostlandet). Daarnaast zijn Düsseldorf en Parijs belangrijke concurrenten.

Noord-Brabant

Een belangrijk kenmerk van de Europese concurrenten van zowel Noord-Holland, Zuid-Holland als Noord-Brabant wat betreft het aantrekken van buitenlandse bedrijven is dat zij een hoge bevolkingsdichtheid hebben (zie figuur 3.12). Ook is de factor congestie, veel nadrukkelijker dan bij de andere topsectoren, een factor van betekenis. Het aandeel export in dezelfde sector is nog wel een belangrijk kenmerk, maar veel minder dan bij de andere topsectoren – waar dit vaak het belangrijkste kenmerk van de Europese concurrenten was. Hieruit blijkt dat de koppeling tussen export en het aandeel buitenlandse bedrijven in de energiesector minder sterk is dan bij de andere topsectoren. Ook opvallend is dat private kennisinfrastructuur minder van belang is dan bij de andere topsectoren, terwijl publieke R&D juist belangrijker is. Daarnaast zien we dat de belangrijkste concurrenten voor de Nederlandse regio's zich kenmerken door een sterke concentratie van financiële diensten.

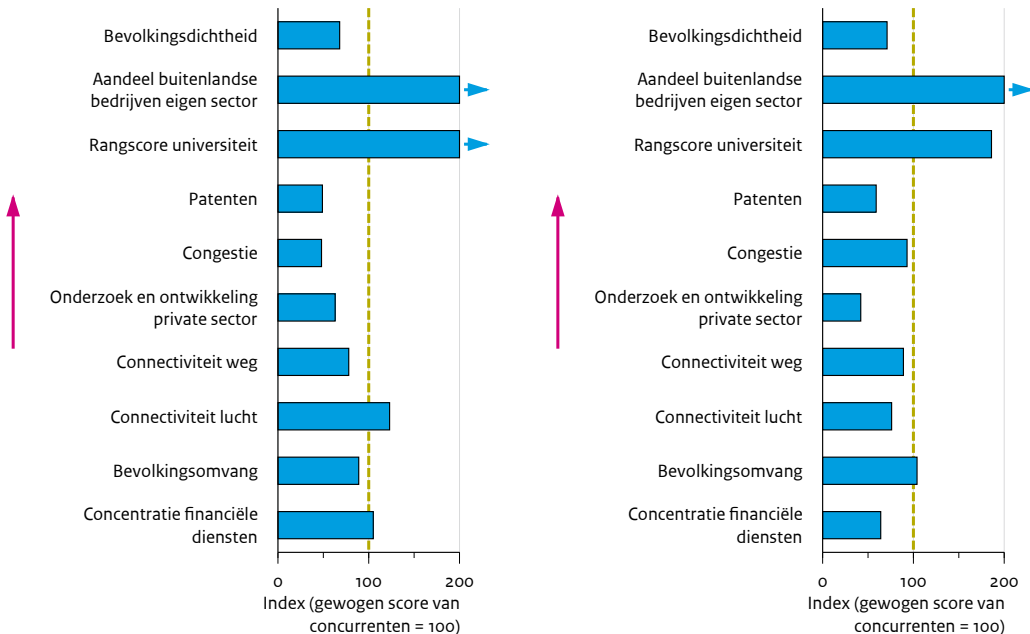

Figuur 3.12b

Regionale concurrentiefactoren en positie voor energie bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

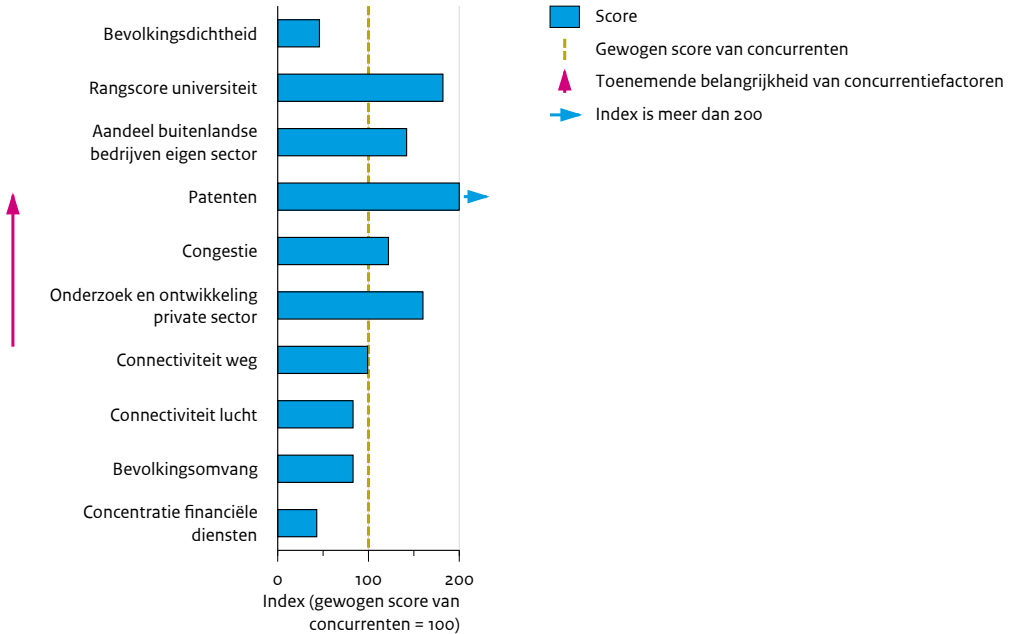
Zuid-Holland

De Nederlandse regio's kennen een veel groter aandeel export in de energiesector dan hun concurrenten als het gaat om het aantrekken van buitenlandse bedrijven. Daarnaast is de rangscore van de Nederlandse universiteiten hoger dan het gemiddelde van de concurrenten in de energiesector. Tot slot is de mate van congestie lager in alle drie de Nederlandse regio's. Wel kennen zij een lagere bevolkingsdichtheid en brp per inwoner dan de Europese concurrenten in de energiesector.

Kijken we naar de export van energie, dan kenmerken de belangrijkste Europese concurrenten zich door een hoge bevolkingsdichtheid, een hoog aandeel buitenlandse bedrijven in de energiesector, de aanwezigheid van een topuniversiteit, een goede private kennisinfrastructuur en een goede connectiviteit over de weg en door de lucht. Daarnaast kennen de regio's een hoge concentratie van financiële diensten. Bevolkingsomvang is voor de energiesector een veel minder belangrijke factor dan voor de andere topsectoren. De Nederlandse regio's scoren slechter op de factoren patenten en private R&D-investeringen (private kennisinfrastructuur) dan hun buitenlandse

Noord-Brabant

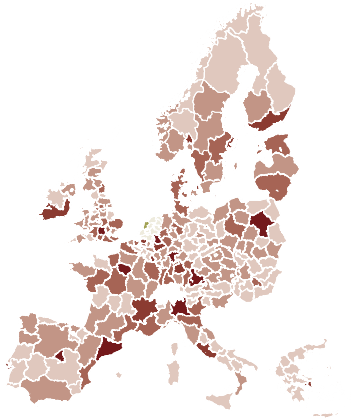

concurrenten; alleen Noord-Brabant doet het hierop goed. Ook blijven de Nederlandse regio's iets achter op hun concurrenten wat betreft de connectiviteit via de weg; alleen Noord-Brabant heeft een vergelijkbare score als de Europese concurrenten. Hetzelfde geldt voor de nabijheid tot een groot vliegveld, waarop alleen Noord-Holland hoger scoort dan de concurrenten. Ook de concentratie van de financiële diensten is in Zuid-Holland en Noord-Brabant lager dan bij de concurrerende regio's; Noord-Holland kent juist wel een sterke concentratie in de financiële diensten. In tegenstelling tot hun concurrenten hebben de Nederlandse regio's een veel groter aandeel buitenlandse bedrijven in de energiesector als het gaat om de export van producten en diensten in de energiesector.

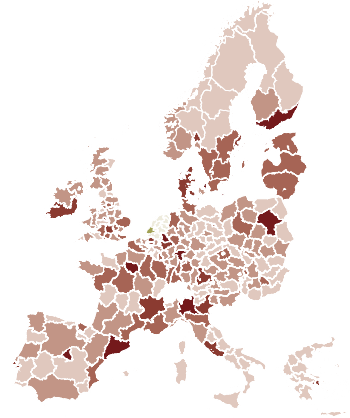
Figuur 3.13a

Europese concurrenten van bedrijven in groothandel bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

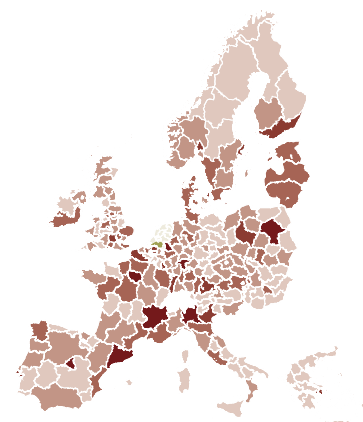
Noord-Holland

Île de France	1
Düsseldorf	2
Comunidad de Madrid	3
Inner London	4
Lombardia	5
Darmstadt	6
Oberbayern	7
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	8
Cataluña	9
Mazowieckie	10

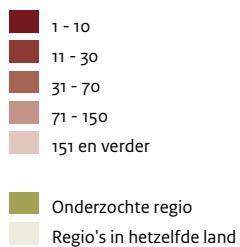
Zuid-Holland

Île de France	1
Lombardia	2
Comunidad de Madrid	3
Inner London	4
Düsseldorf	5
Mazowieckie	6
Cataluña	7
Darmstadt	8
Hovedstadsreg	9
Etelä-Suomi	10

Noord-Brabant

Rangorde

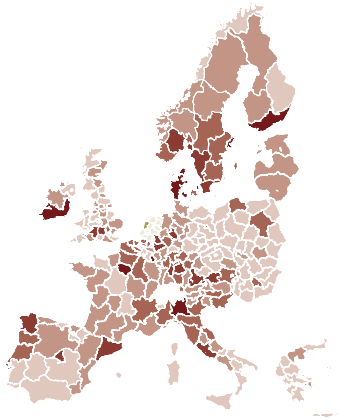
Noord-Brabant

Île de France	1
Lombardia	2
Comunidad de Madrid	3
Inner London	4
Düsseldorf	5
Cataluña	6
Outer London	7
Mazowieckie	8
Darmstadt	9
Rhône-Alpes	10

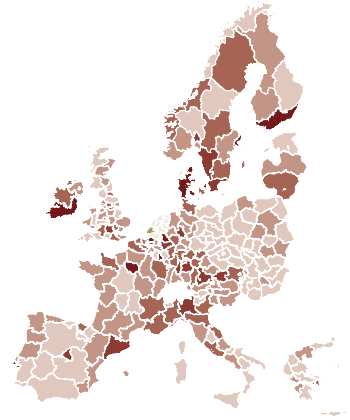
Figuur 3.13b

Europese concurrenten van bedrijven in groothandel bij opzetten van vestigingen in buitenland, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

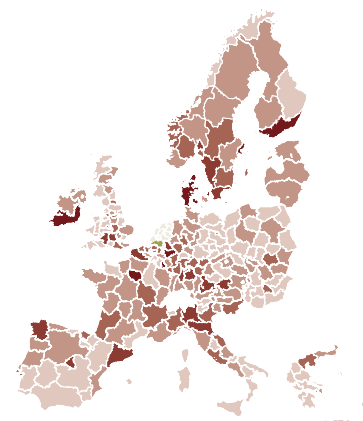
Noord-Holland

Île de France	1
Stockholm	2
Inner London	3
Southern and Eastern Ireland	4
Luxembourg (Grand-Duché)	5
Hovestadsreg	6
Vest for Storebælt	7
Etelä-Suomi	8
Lombardia	9
Région de Bruxelles	10

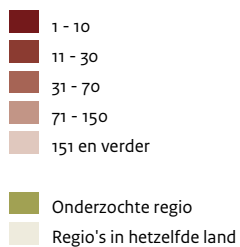
Zuid-Holland

Luxembourg (Grand-Duché)	1
Île de France	2
Inner London	3
Stockholm	4
Southern & Eastern Ireland	5
Hovestadsreg	6
Düsseldorf	7
Vest for Storebælt	8
Prov. Antwerpen	9
Etelä-Suomi	10

Noord-Brabant

Rangorde

Noord-Brabant

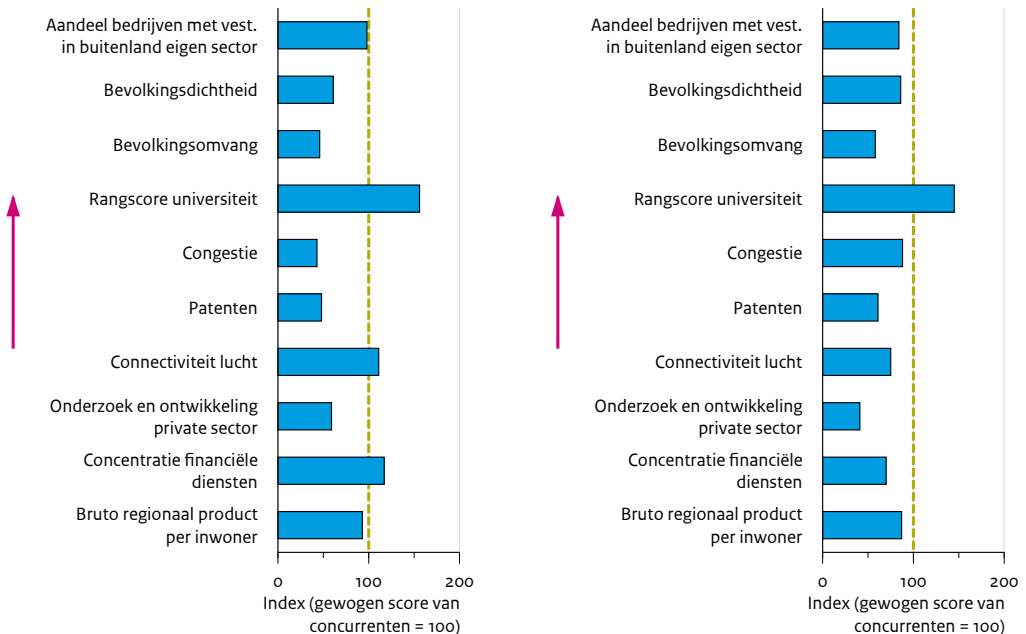
Île de France	1
Luxembourg (Grand-Duché)	2
Inner London	3
Stockholm	4
Outer London	5
Köln	6
Hovestadsreg	7
Etelä-Suomi	8
Vest for Storebælt	9
Southern & Eastern Ireland	10

Figuur 3.14a

Regionale concurrentiefactoren en positie voor groothandel bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

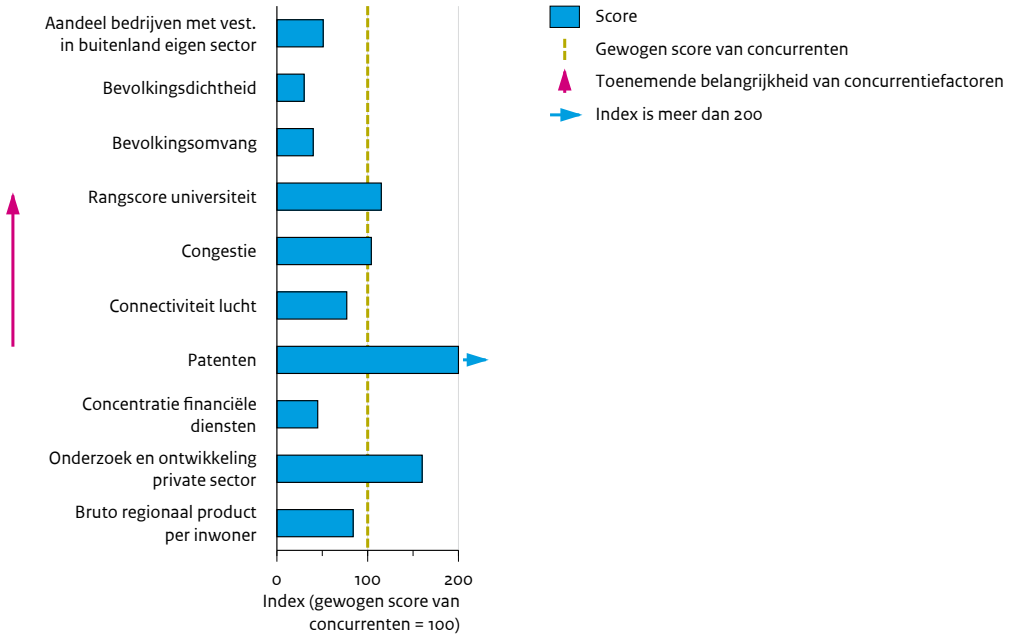
Zuid-Holland

3.8 Groothandel

Voor de groothandel is het niet mogelijk om het aandeel van een regio in de export van producten te bepalen. Om dubbel tellingen in waarde te voorkomen wordt in de gebruikte handelsgegevens het deel van de prijs van goederen dat ontstaat door handel en transport, toegerekend aan de oorspronkelijke producent, en niet aan het bedrijf dat de handel of het transport uitvoert. Daarom is de economische internationalisering van de Nederlandse groothandelsbedrijven in Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant niet bepaald op basis van export maar op basis van informatie over nevenvestigingen van deze bedrijven in het buitenland (uitgaande van minimaal 51 procent eigendom). Het opzetten van nevenvestigingen in het buitenland is een veel gebruikte strategie voor groothandelsbedrijven die buitenlandse markten willen betreden (zie bijlage 2).

Noord-Brabant

Figuur 3.13 (zie pagina 122-125) toont waar zich de belangrijkste Europese concurrenten van de groothandel in de drie Nederlandse regio's bevinden, zowel voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven als voor het investeren in het buitenland. Wat opvalt, is dat de drie Nederlandse regio's grofweg met dezelfde regio's concurreren. Wel verschillen de concurrenten voor de twee verschillende vormen van economische internationalisering.

Bij het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de groothandel zijn de Europese concurrenten van Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant vooral grote agglomeraties, zoals Île de France (Parijs), de regio Madrid, Lombardia (Milaan), Düsseldorf, London, Cataluña (Barcelona), Darmstadt (Frankfurt), en Mazowieckie (Warchau). Noord-Holland ervaart daarnaast concurrentie van Oberbayern (München) en de regio Berkshire c.s. (Oxford), Zuid-Holland van de regio's Hovedstaden (Kopenhagen) en Etelä-Suomi (Helsinki) terwijl de Franse regio Rhône-Alpes een belangrijke concurrent

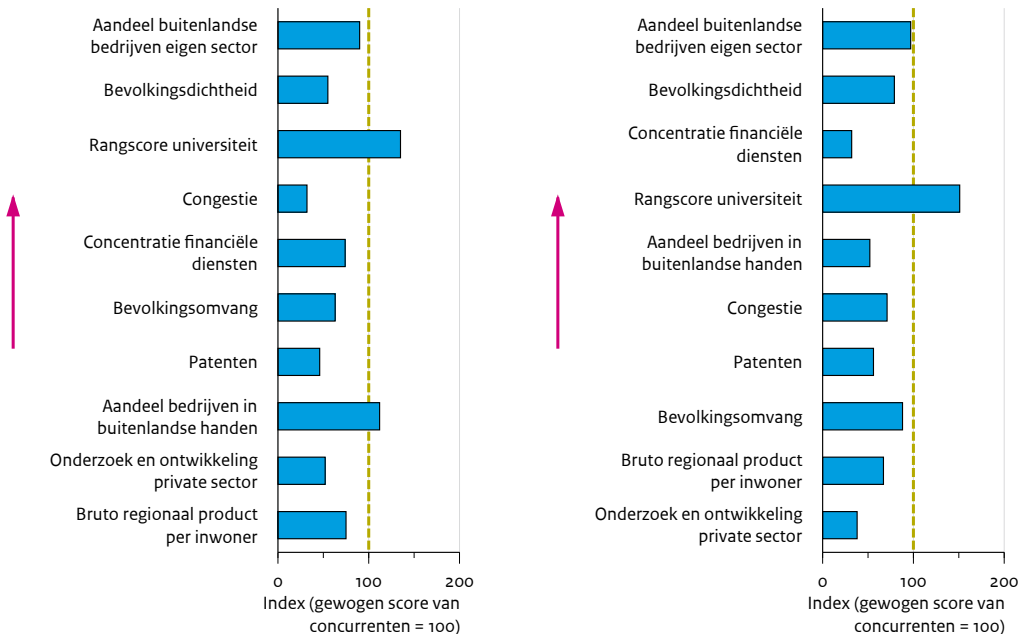

Figuur 3.14b

Regionale concurrentiefactoren en positie voor groothandel bij opzetten van vestigingen in buitenland, 2010

Noord-Holland

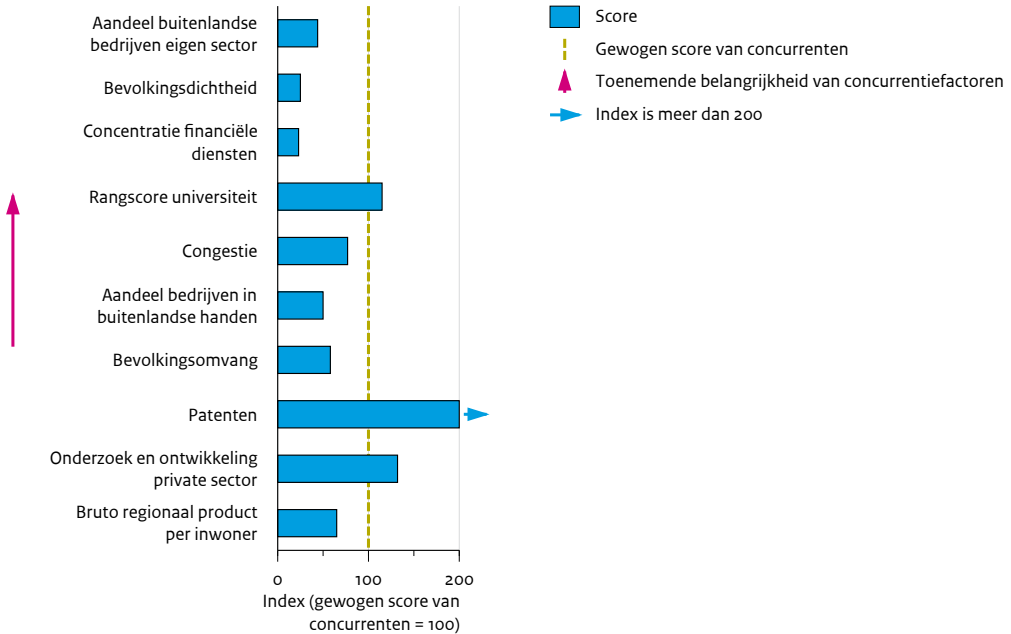
Zuid-Holland

is voor Noord-Brabant. De belangrijkste concurrenten bij het investeren in het buitenland zijn vooral Île de France (Parijs), Luxembour, Stockholm, London, Hovedstaden (Kopenhagen), Southern and Eastern Ireland (Dublin) en de Deense regio Vest for Storebaelt. Noord-Holland ervaart daarnaast nog specifiek concurrentie van Etelä-Suomi (Helsinki), Lombardia (Milaan) en de regio Brussel. Zuid-Holland heeft Düsseldorf en Antwerpen nog als belangrijke concurrenten, terwijl Köln voor groothandelsbedrijven uit Noord-Brabant die in het buitenland investeren een belangrijke concurrent is.

Figuur 3.14 toont de benchmarkresultaten voor de sector groothandel. De concurrenten van zowel Noord-Holland, Zuid-Holland als Noord-Brabant voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven zijn regio's waar veel bedrijven zijn gevestigd die nevenvestigingen in het buitenland hebben. Ook kennen de regio's een hoge bevolkingsdichtheid en -omvang, een goede connectiviteit door de lucht, veel patenten en private R&D-investeringen, en een hoge concentratie van financiële diensten. Daarnaast is de congestie in de concurrerende regio's hoog. De Nederlandse regio's

Noord-Brabant

kennen een kleinere omvang en dichtheid. Noord- en Zuid-Holland beschikken verder over een minder ontwikkelde private kennisinfrastructuur. Noord-Holland kent een betere connectiviteit door de lucht dan de Europese concurrenten in de groothandel, en alle de drie Nederlandse regio's hebben een lager of vergelijkbaar niveau van congestie.

De benchmark voor het hebben van vestigingen in het buitenland toont dat de concurrenten wederom een hoge dichtheid kennen. Het belang van de bevolkingsomvang is minder sterk. De regio's kennen daarnaast een vrij grote concentratie van financiële diensten. Daarnaast valt op dat de Europese concurrenten zich kenmerken door een groot aandeel buitenlandse bedrijven in de eigen sector, en door een groot aandeel bedrijven in de regio in buitenlands eigendom. In veel opzichten is het vestigingsklimaat van de Nederlandse regio's voor de groothandel minder goed ontwikkeld dan dat van hun concurrenten. Op de bevolkingsomvang en -dichtheid, het brp per inwoner, het aandeel buitenlandse bedrijven in de groothandel in heel Europa

en de concentratie in de financiële diensten scoren de drie Nederlandse regio's allemaal lager dan de gemiddelde score van de concurrenten. De drie Nederlandse regio's kennen alleen een hogere rangscore van universiteiten en een lagere congestie. Daarnaast is het aandeel buitenlandse bedrijven in Noord-Holland hoger dan voor de Europese concurrenten, en is in Noord-Brabant de private kennisinfrastructuur beter ontwikkeld (zowel patenten als private R&D-intensiteit scoren boven het gemiddelde van de concurrenten).

3.9 Logistiek

Logistieke bedrijven exporteren niet alleen hun diensten, maar zetten vaak ook nevenvestigingen op in het buitenland om van daaruit hun logistieke diensten uit te voeren. Voor de topsector logistiek tonen we daarom naast de benchmark voor export ook de benchmark voor het opzetten van een vestiging in het buitenland. Evenals voor de topsector groothandel geldt voor de logistiek dat – om dubbeltellingen in waarde te voorkomen – het deel van de prijs van goederen dat ontstaat door handel en transport, in de handelsgegevens wordt toegerekend aan de oorspronkelijke producent, en niet aan het bedrijf dat de handel of het transport uitvoert. Voor de logistieke sector zijn echter wel exportgegevens beschikbaar. Hoewel de exportgegevens niet bekend zijn voor transportsector op zich, zijn deze voor de deelsectoren logistieke dienstverlening en passagiersvervoer wel bekend. De getoonde benchmark voor de export in de logistiek beperkt zich dan ook tot deze deelsectoren van de logistiek. We beschrijven de export van logistieke diensten en het opzetten van een buitenlandse vestiging dus als eenzelfde kant van de economische internationalisering.

Kijken we naar het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de logistiek (figuur 3.15a), dan blijken Noord-Holland, Zuid-Holland en Noord-Brabant vooral concurrentie te ondervinden vanuit de grote Europese agglomeraties, zoals London, de regio Madrid, Île de France (Parijs), Stockholm en Hovedstadsreg (Kopenhagen). Daarnaast zijn de Duitse regio's Darmstadt (Frankfurt) en Hamburg belangrijke concurrenten van Noord-Holland. Zuid-Holland kent een sterke concurrentie vanuit Oslo en Etelä-Suomi (Helsinki) en Noord-Brabant vanuit de Britse regio's Surrey (Sussex) en Berkshire c.s. (Oxford).

De handel in logistieke diensten en passagiersvervoer vertonen een duidelijk ander ruimtelijk patroon van concurrenten op Europees niveau (figuur 3.15b). Tussen de drie Nederlandse regio's zijn er voor deze vormen van internationalisering echter weinig verschillen in de ruimtelijke patronen van concurrenten. De Nederlandse regio's ondervinden bij de export van logistieke dienstverlening en passagiersvervoer vooral concurrentie van de Deense regio's Hovedstadsreg (Kopenhagen) en Vest for Storebaelt en vanuit Oslo. Verder zijn Île de France (Parijs), Düsseldorf, Brussel en Antwerpen belangrijke Europese concurrenten van de drie Nederlandse regio's. Tot slot zien we dat de drie Nederlandse regio's bij het opzetten van vestigingen in het buitenland (figuur 3.15c) vooral concurrentie ervaren van dezelfde regio's als waarmee zij concurreren bij

het aantrekken van buitenlandse bedrijven: vooral Île de France (Parijs), Hovedstadsreg (Kopenhagen), Luxembourg, Köln en Hannover. London en Vlaanderen en Antwerpen zijn vooral voor Noord- en Zuid-Holland belangrijke concurrenten. Voor Noord-Brabant komen de Britse regio's Northumberland c.s. en Surrey c.s. als belangrijke concurrenten in de logistieke sector naar voren.

Uit de benchmark voor het aantrekken van buitenlandse bedrijven in de logistiek blijkt dat de Europese concurrenten van zowel Noord-Holland, Zuid-Holland als Noord-Brabant vaak regio's zijn met een hoge bevolkingsdichtheid (zie figuur 3.16a). Het zijn ook regio's waar de gevestigde logistieke bedrijven veel nevenvestigingen hebben in het buitenland en waaruit een groot aandeel in de export van logistieke diensten binnen Europa afkomstig is. Tevens zien we dat de Europese concurrenten een sterke concentratie van financiële diensten hebben, een goede connectiviteit door de lucht, maar ook een hoge mate van congestie, en dat er veelal een topuniversiteit is gevestigd.

Noord- en Zuid-Holland hebben ten opzichte van hun Europese concurrenten een hoger aandeel export van logistieke diensten; Noord-Brabant blijft hierop juist iets achter. Verder valt op dat Noord-Holland in vergelijking met de Europese concurrenten een groot aandeel logistieke bedrijven met buitenlandse nevenvestigingen kent, terwijl Zuid-Holland en Noord-Brabant hierop juist een lagere score hebben dan hun concurrenten. Vooral Noord-Brabant heeft een aanzienlijk kleiner aandeel in de export van logistieke diensten dan haar concurrenten en daar zijn ook veel minder bedrijven gevestigd met vestigingen in het buitenland. Tot slot geldt voor deze sector dat de Nederlandse regio's een kleinere bevolkingsomvang en -dichtheid kennen en een lagere concentratie van financiële diensten, maar relatief sterk zijn in de aanwezigheid van een topuniversiteit.

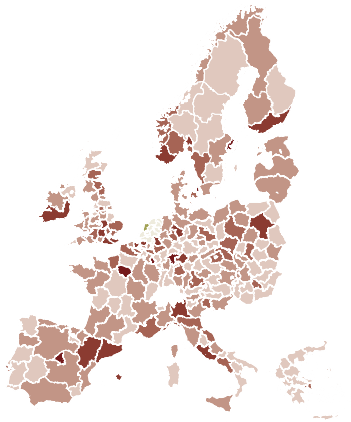
De benchmark voor de export van logistieke diensten (figuur 3.16b) toont dat de Europese concurrenten van de drie Nederlandse regio's niet alleen een hoog aandeel buitenlandse bedrijven in de logistieke sector, een sterke agglomeratiekracht (bevolkingsdichtheid en -omvang) en een universiteit met een hoge ranking hebben, maar vooral een sterke positie op het gebied van de private kennis. Opvallend is dat de private kennisinfrastructuur een meer voorkomend kenmerk is dan een goede fysieke connectiviteit. En juist op de private kennisfactoren kennen de regio's waar de Nederlandse mainports liggen, een minder sterke positie dan hun concurrenten terwijl de connectiviteit over de weg in die regio's juist beter is, evenals, in Noord-Holland, de nabijheid tot een groot vliegveld.

Tot slot toont figuur 3.16c dat de concurrenten van de Nederlandse regio's bij het opzetten van een vestiging in het buitenland vooral een sterke bevolkingsdichtheid hebben, een sterke concentratie van financiële diensten en veel buitenlandse bedrijven in de logistiek. Verder zijn de aanwezigheid van een topuniversiteit, congestie en patenten belangrijke kenmerken van het vestigingsklimaat van de belangrijkste concurrenten. De Nederlandse regio's blijven vooral achter in de 'kruisbestuiving' tussen

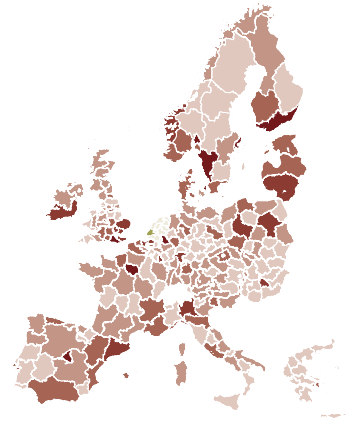
Figuur 3.15a

Europese concurrenten van bedrijven in logistiek bij aantrekken van buitenlandse bedrijven, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

Noord-Holland

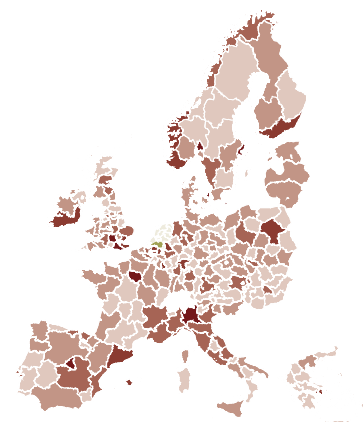
Inner London	1
Comunidad de Madrid	2
Île de France	3
Darmstadt	4
Stockholm	5
Outer London	6
Hamburg	7
Luxembourg (Grand-Duché)	8
Hovestadsreg	9
Wien	10

Zuid-Holland

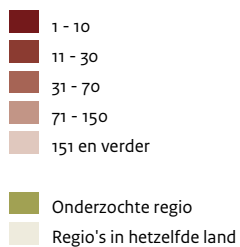
Inner London	1
Surrey, East & West Sussex	2
Oslo og Akershus	3
Île de France	4
Etelä-Suomi	5
Comunidad de Madrid	6
Stockholm	7
Hovestadsreg	8
Västverige	9
Düsseldorf	10

de logistieke sector en de financiële diensten; in tegenstelling tot bij de concurrerende regio's is de concentratie van financiële diensten in de Nederlandse regio's laag. Op de andere factoren scoren de Nederlandse regio's relatief goed.

Noord-Brabant

Rangorde

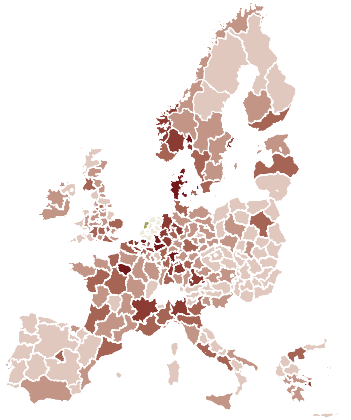
Noord-Brabant

Inner London	1
Comunidad de Madrid	2
Île de France	3
Outer London	4
Lombardia	5
Stockholm	6
Hovestadsreg	7
Surrey, East & West Sussex	8
Oslo og Akershus	9
Berkshire, Bucks & Oxfordshire	10

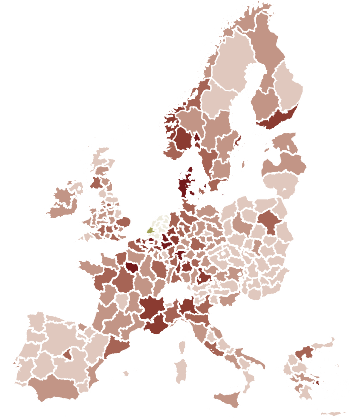
Figuur 3.15b

Europese concurrenten van bedrijven in logistiek bij exporteren van producten en diensten, 2010

Noord-Holland

Zuid-Holland

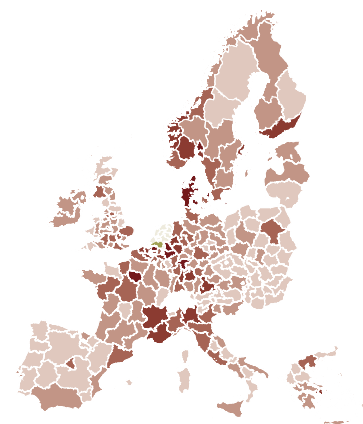
Noord-Holland

Hovestadsreg	1
Vest for Storebælt	2
Île de France	3
Oslo og Akershus	4
Düsseldorf	5
Région de Bruxelles-Capitale	6
Prov. Antwerpen	7
Inner London	8
Darmstadt	9
Köln	10

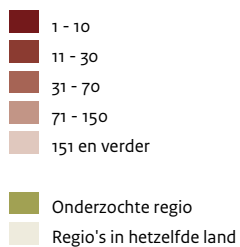
Zuid-Holland

Hovestadsreg	1
Vest for Storebælt	2
Île de France	3
Oslo og Akershus	4
Düsseldorf	5
Prov. Antwerpen	6
Région de Bruxelles-Capitale	7
Köln	8
Inner London	9
Darmstadt	10

Noord-Brabant

Rangorde

Noord-Brabant

Hovestadsreg	1
Vest for Storebælt	2
Île de France	3
Oslo og Akershus	4
Düsseldorf	5
Prov. Antwerpen	6
Région de Bruxelles-Capitale	7
Köln	8
Inner London	9
Darmstadt	10